

Asia: VN/12603/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

1. Asiakas- ja potilastietojen käsittely ja luovuttaminen

Onko asiakas- ja potilastietojen käsittelystä ja luovuttamisesta säädetty riittävän selkeästi ja tarkasti? Jos ei ole, miten säännöstä pitäisi muuttaa?

-

2. Tahdonilmaukset

Tiedonhallintapalvelua koskevaan 11 §:ään on lisätty uusi kohta liittyen muihin asiakkaan sosiaali- ja terveydenhuoltoon kytkeytyviin palveluihin ja asiakastietojen käsittelyyn liittyvistä tahdonilmauksista. Tiedonhallintapalveluun voisi tallentaa esimerkiksi henkilön vastustuksen hänen tietojensa käytöstä biopankkitoiminnassa. Onko tahdonilmauksista käsittelystä ja luovuttamisesta säädetty riittävän selkeästi ja tarkasti? Jos ei ole, miten säännöstä pitäisi muuttaa?

-

3. Erityissuojattavat asiakirjat

Lain 9 §:stä poistettaisiin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksenantovaltuus siitä, mitkä asiakasasiakirjat on luokiteltava erityistä suojausta edellyttäviksi. Lain mukaan Terveiden ja hyvinvoinnin laitos antaisi määräykset valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen toteutuksen edellyttämistä tietojärjestelmien olennaisista vaatimuksista ja määrittää asiakasasiakirjojen tietosisällöt ja tietorakenteet sekä tietorakenteissa valtakunnallisesti hyödynnettävät koodistot. Pitäisikö erityissuojattavista asiakirjoista säätää asiakastietolaissa ja potilasasiakirja-asetuksessa? Onko erityissuojattavista asiakirjoista säädetty riittävän selkeästi ja tarkasti? Jos ei ole, miten säännöstä pitäisi muuttaa?

-

4. Omätietovaranto

Lain 12 §:ssä säädettäisiin, että henkilö voi antaa suostumuksensa siihen, että palvelunantajalle voidaan luovuttaa omatietovarannossa olevia hyvinvointitietoja sosiaali- ja terveyspalvelujen toteuttamiseksi. Onko hyvinvointitietojen luovuttamisesta säädetty riittävän selkeästi ja tarkasti? Jos ei ole, miten säännöstä pitäisi muuttaa?

-

5. Omatietovaranto

Lain 19 ja 21 §:ssä säädettäisiin, että henkilöllä on oikeus saada omat asiakas- ja potilastietonsa omatietovarantoon ja edelleen hyvinvointisovelluksiin hyödynnettäviksi. Onko asiakas- ja potilastietojen luovuttamisesta omatietovarantoon säädetty riittävän selkeästi ja tarkasti? Jos ei ole, miten säännöstä pitäisi muuttaa? Pitäisikö omatietovarantoon liittyvät hyvinvointisovellukset sertifioida?

-

6. Valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen käytöstä perittävät maksut

Esityksen 47 §:ssä esitetään muutettavaksi valtakunnallisten tietojärjestelmäpalveluiden käytöstä perittävien maksujen perusteita siten, että Kansaneläkelaitoksen tulisi toimittaa arvio seuraavien neljän vuoden kustannuksista yhden vuoden sijasta. Muutoksella tavoitellaan sitä, että merkittävien, valtakunnallisten tietojärjestelmäpalveluiden hoidon edellyttämien investointien kustannukset voidaan huomioida useamman vuoden jaksotuksella niin, etteivät kustannukset kasaannu yksittäiselle vuodelle. Onko maksuihin liittyvistä menettelyistä säädetty riittävän selkeästi ja tarkasti? Jos ei ole, miten säännöstä pitäisi muuttaa?

-

7. Rekisteröidyn oikeus rajoittaa käsittelyä

Olisiko asiakastietolaisissa säädettävä siitä, että rekisteröidyn oikeutta käsittelyn rajoittamiseen voitaisiin rajoittaa silloin, kun rekisteröity kiistää henkilötietojen paikkansapitävyyden (EU:n yleinen tietosuoja-asetus 18 art 1 kohta a alakohta)?

-

8. Muut huomiot

Voitte kirjoittaa muut huomionne tähän

Puolustusministeriö kiinnittää huomiota esityksessä mainittuun henkilötietojen käsittelyyn sovellettavaan lainsäädäntöön. Esityksessä todetaan, että siinä on otettu huomioon EU:n yleinen tietosuoja-asetus 2016/679, tietosuoja-laki (1050/2018) ja tiedonhallintalaki (906/2019). Puolustusministeriö huomauttaa, että tietosuoja-asetusta ei sovelleta sellaiseen henkilötietojen käsittelyyn, joka ei kuulu unionin lainsäädännön soveltamisalaan.

Erillislakina henkilötietojen käsittelyyn puolustusvoimien terveydenhuollossa soveltuu terveydenhuollon järjestämisestä Puolustusvoimissa annettu laki (322/1987). Tämän lain 9 a §:n 2 momentin mukaan lain soveltamisalan piiriin kuuluvaan henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan

henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annettua lakia (332/2019), jos tietojen käsittely on tarpeen puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa, 2 kohdan a alakohdassa sekä 3 ja 4 kohdassa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.

Muusta henkilötietojen käsittelystä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 ja tietosuojalain (1050/2018).

Puolustusvoimien terveydenhuollon järjestäminen on siis sellainen Puolustusvoimien toimintaan liittyvä kokonaisuus, mihin tilanteesta riippuen voi soveltua useampi säädösperusta. Puolustusministeriö toteaa, että edellä todetusta erillisääntelystä johtuen luonnoksessa tarkoitettu henkilötietojen käsittely tulisi koskemaan pääsääntöisesti vain Puolustusvoimien työnantajatoiminnassa järjestämää työterveydenhuoltoa. Puolustusministeriön näkemyksen mukaan laki ei tulisi koskemaan henkilötietojen käsittelyä Puolustusvoimien terveydenhuoltovastuulla olevien asevelvollisuuslain (1438/2007) ja naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain (194/1995) nojalla Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa palvelevien palvelusaikanaan sekä sotilasvirkaan koulutettavien opiskelijoiden henkilötietojen käsittelyä.

Puolustusministeriö esittää harkittavaksi, tulisiko esitystä selkeyttää siten, että siinä huomioitaisiin Puolustusvoimien ja eräiden muiden turvallisuusviranomaisten henkilötietojen käsittelyä koskeva erillislainsäädäntö.

Liittyen ehdotetun lain 27 §:ään, jossa viitataan tietosuojavastaavan nimittämisen osalta tietosuojasetukseen, puolustusministeriö huomauttaa, että tietosuojasetuksen mukaan EU:n jäsenvaltio voi kansallisessa lainsäädännössä edellyttää tietosuojavastaavan nimeämistä myös muissa kuin 37(1) artiklassa tarkoitetuissa tilanteissa. Puolustusministeriö toteaa, että Puolustusvoimissa Sotilaslääketieteen keskuksessa on toiminut oma tietosuojavastaavansa, jonka asema ja tehtävät perustuvat voimassaolevan ns. asiakastietolain (159/2007) 20 §:n 5 momenttiin (250/2014).

Puolustusministeriö pitää tarpeellisena, että tietosuojavastaava voidaan nimetä myös muissa kuin tietosuojasetuksen 37(1) artiklassa tarkoitetuissa tilanteissa. Puolustusvoimissa on tarpeen säilyttää nykyinen tietosuojavastaavajärjestelmä, johon kuuluvat pääesikunnan oikeudelliselle osastolle sijoitettu tietosuojavastaava sekä Sotilaslääketieteen keskukseseen sijoitettu sivutoiminen tietosuojavastaava.

Jenni Herrala

Lainsäädäntöjohtaja

Joona Lapinlampi

Esittelijä

Lapinlampi Joona
Puolustusministeriö